

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 E

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
i stoip, peči-vrste
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem g.
naročniku popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljku
in dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopnarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, neizplačana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2030, upravnštvo št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopnarjevi ul. št. 6 v Celovcu
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Politika huliganstva

Večina kmetov boljševiške države ni pričakovala nasilnega, energičnega in doslednega izvajanja tistih točk komunističnega programa, ki so kmetom neljube. To je bil eden izmed razlogov, da večina ruskih kmetov ni delala boljševiški vladi posebnih težav. Težkoče pri oddajanju žita, vstaje in upori so se javljali predvsem samo med kmeti Ukrajinske sovjetske republike, kjer je ljudstvu v krvi uporni kozaški duh, nezaupljivost do Rusov in stoletno nasprotstvo do vsega, kar je rusko. Odkar je movskovska boljševiška vlada zlomila levičarsko in desničarsko opozicijo, ni skoraj nikdo pričakoval tistega tako velikega preokreta v boljševiški politiki, o katerem je danes polno vse časopise.

Kdor pa dobro pozna rusko dušo ter ruske razmere in jih nepristransko presoja ter vrednoti s stališča filozofije ruske zgodovine, za tega preobrat v boljševiški politiki ni prišel nepričakovano. Zakaj pripravljali so ga že delj časa, a sedaj je nastopil ugoden trenutek za njegovo uresničevanje.

V zadnjih letih se je začelo mlado pokopjenj vedno bolj uveljavljati v boljševiški stranki. Ti mladi ljudje so vstopili vanjo iz boljševiškega naraščaja, kjer je vzgajala komunistična stranka v prvih letih po revoluciji bodoče pionirje boljševizma. Mladina se sama po sebi poleg grajenja rada tudi ruši. Strankino vodstvo pa sploh ni navajalo naraščaja k zidanju, h grajenju in pozitivnemu delu. Vse duševne in telesne sile svoje mladine je usmerila stranka samo v brezobzirno podiranje vsega, kar ni boljševiško ali se ne strinja z boljševiškimi načeli. S pomočjo takega delovanja neodgovorne mladine so mogli boljševiki strahovati celo tiste kroge, ki so bili najmanj sprejemljivi za boljševizem: kmetijske družine. Ker je bil boljševiški naraščaj določen za bodoče pionirje boljševizma, so se mogli v tem naraščaju včlanjeni otroci upirati svojim staršem. Če se jim starši niso pokoravali, so jih obtožili za sovražnike komunizma. Ko so iz domače hiše metali svete podobe, vdiral v cerkve in jih skrunili, ko so gazili vse, kar je ljudstvu sveto, ko so se zbirali v gruča in napadali ter plenili vasi bodisi iz želje po bogatem plenu ali pa samo radi uživanja, ki so ga imeli v poživljanju in plenjenju, takrat se ni upal in ni smel nikdo upreti njihovem početju, ker bi ga sicer čakale strašne kazni kot sovražnika boljševizma.

Glavni stebri boljševiške vlade so bili nezadovoljni z naraščajem, toda Lenin jih je znal ukrotiti. Pod Stalinom se je ta nezadovoljnost javila v desničarski in levičarski opoziciji, ki je vedno nasprotovala vstopu te pobesnele mladine ali tako zvanih huliganov v stranko. Toda Stalin je stal huliganom vedno ob strani, premagala opozicijo s tem rešil nje in sebe.

Kakor že prej, so začeli huligani zlasti po zlomu desničarske in levičarske opozicije vstopati v stranko, saj so se v 12 letih boljševizma in huliganstva razvili v zrele može. Vajeni od prej samo predprave, ukazovanja in strahovanja, hočejo ta posel nadaljevati tudi v stranki. Zato so se najprej polastili vseh najvažnejših strankinih mest, zlasti pa GPU, boljševiške policije. Ko so sedaj zadobili oblast v stranki in so jo temeljito očistili vseh tistih ljudi, ki bi se mogli protiviti njihovim nasilnim metodam, so začeli nadaljevati svoje huligansko delo z vsem strankarskim in državnim aparatom. Stalin je spoznal, da mu je to njegovo dete zrastle čez glavo. Kakor so bili prej huligani stebri njegove moči, tako hočejo sedaj oni napraviti iz Stalina svojo oporo. Ko pa bodo dovolj močni, tedaj bodo porušili vse nepotrebne stebre, torej tudi Stalina. Dokler bi jih mogel uničiti, so mu bili huligani potrebni, a medtem so se razvili v tako silo, da more imeti Stalin do njih sedaj še samo eno razmerje, če se hoče obdržati na krmilu: prijateljstvo. Kot gladnim pobesnelim psom jim je vrgel mastno kost: »ostanke starega buržjujskega družabnega reda«.

Zato je nastalo v Sovjetski državi tako grozovito preganjanje vere in cerkve, tako protizakonito uvajajo nasilnim potom kolektivna gospodarstva, zato so začeli jemati staršim otroke, da jih vzgoje v državnih vzgajališčih za dobre boljševike.

Boljševiški mladini se zavedajo, da delajo nevaren poskus. Zato puste na krmilu Stalina. Vedo, da ga ogromna večina Rusov ne mara že zato, ker ni ruske narodnosti. Vse, kar se ljudem zdi slabo, pripisujejo na rovaš azijske krvi tega neizobraženega, krvoločnega vsiljivca iz kavkavskih gor, ki je v

Danes konec haaške konference

Pariz, 17. januarja. (Tel. »Slov.«) Haaška konferenca se bo jutri popoldne zaključila s slovesno sejo. Samo če bi nazadnje nastopile še nepričakovane težkoče, bosta ostala v Haagu Cheron in Louchet še do torka, da podpisata zaključni protokol.

Prvi uspeh pogajanj z Madjarsko

Agrarni optanti dobe odškodnino iz Brocchijevega fonda

Budimpešta, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Najvažnejši uspeh dolgotrajnih pogajanj v madjarskem vprašanju v Haagu je dogovor v kompleksu optantskih vprašanj glede razlaščenih agrarcev. Glede ostalih optantov se je sklenil okvirni dogovor, ki bo tvoril izhodišče za nadaljnja pogajanja. Mala antanta je zadovoljna s tem, da se agrarni optanti odškodujejo iz Brocchijevega fonda ter je pripravljena dovoliti začetek delovanja razsodišča, ki ga je Romunija predlagala že pred več leti, seveda pa samo v svrhu, da se presodi vprašanje, ali so posamezne zahteve optantov upravičene ali ne. Ustanovitev Brocchijevega fonda in določitev višine odškodnine pa se ima izvršiti potom posebnega finančnega dogovora. Posledica zblizanja je ta, da predvsem ni več nujna rešitev zahteve male antante, da se Madjarska odreče čl. 250 mirovne pogodbe. Za odstranitev še nadaljnjih težkoč, ki se pričakujejo, se ima določiti poseben rok treh do šestih mesecev. Mala antanta zahteva k dosedanjim dogovorom še dostavek, da mora zadeva, če bi morda pogajanja ostala brezuspešna, avtomatično preiti na repariacijsko komisijo, da jo ona reši in odloči. Madjarski zastopniki pa tak dostavek

odločno odklanjajo. Ta spor bo najbrže še danes razčiščen.

Pariz, 17. januarja. (Tel. »Slov.«) Pogajanja za ureditev vzhodnih reparacij, ki so večeraj v Haagu vsaj v toliko dovedla do prvega uspeha, da se je Madjarska izjavila pripravljeno, kompenzirati svoje odškodninske zahteve iz agrarnih reform sosednih držav in s tem napraviti konec optantskemu sporu, se bodo po zaključku haaške konference takoj nadaljevala v Parizu.

Češkoslovaško stališče

Praga, 17. jan. (Tel. »Slov.«) S češkoslovaške strani se poroča iz Haaga, da se kritični položaj v vprašanju vzhodnih reparacij do večera ni mogel rešiti. Anglija in Italija želita, da se repariacijske zadeve, ki se tičejo Avstrije in Bolgarije in ki so v načelu že rešene, zaključijo in tudi pravno formulirajo. Po posvetovanjih med sklicujočimi državami in malo antanto je bilo prisotnim jasno, da bo Češkoslovaška, če se madjarsko vprašanje ne reši, odrekla svoja plačila za osvobodilno takso, s čemur bo najbolj prikrašana Italija, ki ima dobiti 40% te takse.

Sporazum glede mobilizacije posojila

Haag, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Današnja dela na haaški konferenci so imela v glavnem namen, da se nadaljujejo posvetovanja o mobilizaciji posojil. Gre na eni strani za to, da se razpiše nameravana prva tranša repariacijskega posojila 800 milj. mark, na drugi strani pa za to, da se ob enem čimprej pokrijejo finančne potrebe nemške državne pošte in železnice. Po raznih poskusih se namerava sedaj stvar rešiti na sledeči podlagi: Tri posojila, ki se imajo izvršiti v najkrajšem času (reparacijsko posojilo za Francijo, posojilo za pošto in posojilo za železnico), naj se združijo v eno skupno posojilo v znesku 1.3 milijarde in javno razpišejo. Pri razpisnem posojilu bi bili nemška pošta in nemške železnice skupno udeleženi z eno tretjino, Francija pa z ostalima dvema tretjinama. Pri posvetovanjih z ameriškim bankirji pa je prišlo pri tem do formalnih težkoč. Tako veliko skupno posojilo za Francijo in Nemčijo bi namreč v enem delu baziralo na nemških repariacijskih obveznostih po haaškem dogovoru, v drugem delu pa na običajnih jamstvih nemške pošte in železniške uprave. To pa je juridično in bančno poslovno nemogoče.

Haag, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Pogajanja za mobilizacijo so toliko kot končana. Na skupnih posvetovanjih s francoskimi strokovnjaki so bili danes izdelani predlogi za skupen razpis nemško-francoskega posojila. S precejšnjo gotovostjo se računa s tem, da bodo predlogi sprejeti. Nameravana tranša repariacijskega posojila in finančna potrebščina nemške pošte in železnice bo formalno glede vsega zneska veljala kot prva tranša mobilizacije nemškega repariacijskega dolga. Kakor doznava vaš do-

pisnik iz zanesljivega vira, znaša vsota milijardo mark. To je torej daleko največje posojilo, ki je bilo v zadnjih letih razpisano na mednarodnih trgih. Posojilo bo prevzel mednarodni bančni konzorcij pod vodstvom Morgana po kurzu 93% ter se bo obrestovalo s 5¼%. Resnična obrestna mera bo znašala torej približno 6¼%. Ves skupniček tega prvega mobilizacijskega obroka bo šel na mednarodno banko in ta bo nakazala 30% skupička, torej okoli 300 milj. mark Nemčiji kot posojilo pod istimi pogoji. Nemčija bo morala s tem pokriti potrebščine pošte in železnice. Razpis posojila se bo pripravil takoj, ko bodo ratificirani haaški dogovori. Ker se bo mednarodna banka ustanovila približno meseca marca, se bodo meseca aprila začela z Morganom praktična poslovna pogajanja. Ta velika transakcija bo torej ob enem prvi velik posel mednarodne banke.

Danes je prišel v Haag tudi Ivan Kreuger, ki je imel daljše razgovore s Cheronom, Louchetjem in dr. Moldenhauerjem. Gre za to, da se nameravano posojilo za vžgalice Nemčiji v znesku 500 milj. mark tudi spravi v okvir mobilizacijskih pogodb.

Nemčija ne bo ovirala repariacijskega posojila

Haag, 17. jan. AA. Nemška vlada je pripravljena garantirati, da ne bo pred izdajanjem prvih repariacijskih zakladnic najela inozemskega posojila. Če bo Nemčiji inozemsko posojilo dovoljeno, bo najela nemška vlada na ameriškem denarnem trgu 25 milijonov funtov sterlingov posojila, ki ga bo uporabila za izboljšanje železniškega prometa in poštne naprav.

Tudi v likvidacijskem vprašanju sporazum

Haag, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Na dopoldanski seji ministrov šestih glavnih držav je prišlo do novega važnega sporazuma. Med tem časom se je posrečilo, skleniti z edinima še manjkajočima državama Novo Zelandijo in Italijo slično likvidacijsko pogodbo, kakor so

se doslej sklenile z drugimi državami. Zato je nemška delegacija pri razpravi o zaključnem protokolu lahko stavila zahtevo, da se črta čl. 3, kjer se nahaja določba, da se Nemčija odreka likvidacijskim presežkom. Ta predlog je bil sprejet. To je samo formalnega pomena, vendar je brez dvoma velike važnosti ravno za one, ki bi bili pri likvidaciji oškodovani, da se je klavzula izrekla čisto jasno. Dalje se je doseglo, da se vse likvidacijske pogodbe, ki jih je sklenila Nemčija z bivšimi sovražnimi državami, kakor tudi vse druge pogodbe, ki so bile sklenjene po odpravi pariškega načrta, v haaškem zaključnem protokolu samo historično navedejo na gotovem mestu, da pa te pogodbe sicer veljajo kot posebne pogodbe, ki jih morajo parlamentari posebej ratificirati. Sem spada torej tudi nemško-poljska likvidacijska pogodba. Zastopniki Poljske so se danes dopoldne izrečno izjavili za tako ureditev, tako da ni prišlo do tunetina, ki ga je prej zahtevala Poljska. Vendar obstoja seveda gotova politična zveza med vsemi tozadevnimi pogodbami.

Basel sedež nove banke

Pariz, 17. januarja. (Tel. »Slov.«) »Matine« poroča, da je Basel kot sedež mednarodne reparacijske banke večeraj v Haagu povzročil še zadnjo težkočo, ker zahteva organizacijski bor ne samo za banko samo, temveč tudi za svoje nameščence davčno prostost. Predsednik švicarske narodne banke Bahman je izjavil, da bi imel tak privilegij, ki je sličen, kakor za uradnike Društva narodov, socialne posledice, ker bi vsi švicarski bančni uradniki proti temu protestirali.

Direktna pomorska zveza s Španijo

Beograd, 17. jan. AA. Uprava pomorske in rečne plovitbe proučuje predloge naše in španske vlade za vzpostavitev direktnih pomorskih zvez med Jugoslavijo in Španijo. Istočasno se proučuje vprašanje podaljšanja teh pomorskih zvez od španske obale do francoskega pristanišča Bordeaux, kjer je zavladalo zlasti po zaključitvi trgovinske pogodbe med Francijo in Jugoslavijo veliko zanimanje za številne naše proizvode.

Novi člani VZS

Belgrad, 17. jan. AA. Predsednik ministrskega sveta general Peter Živković je na predlog ministra pravde dr. Srškića ter na podlagi zakona o vrhovnem zakonodavnem svetu ter mišljenja komisije strokovnjakov pri ministrstvu pravde imenoval za člane vrhovnega zakonodavnega sveta: gg. Lazarja Miluševića, bivšega predsednika črnogorske vlade v pokoju in poslednjega črnogorskega poslanika na Dunaju v času napovedi vojne Avstro-Ogrski; dosedanjega bana dunavske banovine Dako Popovića in bivšega notranjega ministra Čedo Radovića.

Zakonski načrt o javnih skladiščih

Beograd, 17. jan. AA. Trgovinsko ministrstvo je izdelalo zakonski načrt o ustanavljanju in poslovanju javnih skladišč.

Nadalje je trgovinski minister Juraj Demetrović sklical na dan 25. t. m. konferenco, na katero so povabljeni zastopniki zbornic, borze in saveza zemljoradniških zadrug. Načrt dovoljuje ustanavljanje podjetij javnih skladišč le z oblastvenim dovoljenjem in daje samoupravnim telesom in javnim korporacijam pri sicer istih pogojih prvenstvo pred ostalimi interesi. Pravilnik, po katerem bodo javna skladišča funkcionirala, mora odobriti oblastvo, medtem ko tarife za poedine vrste poslovanja odredi samo podjetje, seveda pod kontrole oblastva. Blago se sme vskladiti ali individualno ali pa z ostalim blagom. Tako bo moči izgraditi pilone in elevatorje za žito. Odredbe tarife in pravilnika se ne morejo izpremeniti s pogodbo med lastniki skladišča in poedinimi interesi. Načrt predvideva tudi vodstvo dvojnih skladiščnih knjig in sestavo podrobnih določb o pravnih odnošajih v teh poslih, zlasti kar se tiče izdajanja in uveljavitve teh knjig, kakor tudi ostalih saveznih pravic in dolžnosti ter odgovornosti podjetja javnih skladišč v opravljanju svojega posla. Tem podjetjem se more dovoliti, da nameščajo tudi blago, ki ni v naprej predvideno, kakor tudi da javno trgujejo s sorodnim blagom. Javna skladišča lahko dosežejo eksproprijacijo za graditev železniške proge do svojih zgradb, dalje pravico tarifske reekspedicije, oproščenja samoupravnih trošarin in sličnega, morejo pa tudi ustanavljati svobodna carinska skladišča.

Belgrajske vesti

Belgrad, 17. jan. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra vojske in mornarice v zvezi s čl. 5 točka 7 o uredbi vrhovne državne uprave in v skladu s predsednikom ministrskega sveta podpisal in proglasil zakon o izpremembi zakona o zrakoplovstvu z dne 22. februarja 1928.

Poljedelsko ministrstvo je odredilo obvezno pobiranje slivne uši v Drinski in Donavski banovini.

Belgrad, 17. jan. AA. Danes ob 11 dopoldne je bila v državnem sodišču za zaščito države končana razprava proti Milanu Marinkoviću in tovarišem. Obtožence so branili odvetniki Uglješa Jovanović, Milan Nikolić in Kristofor Petrović. Razsodba bo izrečena jutri ob 11.30.

Belgrad, 17. januarja. (AA) Nj. Vel. kralj je na predlog zastopnika ministra javnih del in ministra brez portfelja ter po zaslišanju predsednika ministrskega sveta opisal in proglasil zakon o ustroju ministristva javnih del.

Ruska vas

»Dni«, pariško glasilo Kerenskega, pri našajo zanimiva poročila A. Zenzinova, ki je v Hamburgu poiskal nemške in ruske begunce iz pokrajin od Volge, potomce nekdanjih nemških kolonistov iz XVIII. stoletja. Zdaj čakajo v barakah paroplovne družbe »Hamburg-Amerika« na ladjo, ki jih prepelje v Kanado. Poročevalec je govoril med drugim s 26 letnim učiteljem, ki je kot sirota, pastir in pozneje hlapec prišel v učiteljske. (Pristni proletarci pri sprejemu uživajo prednost.) Predlani in lani je bil ljudskošolski učitelj v neki vasi blizu Melitopolja v južni Ukrajini. Pripoveduje to-le:

Pred vsem težijo kmetje: pravoslavni in protestantovski Nemci, na verska preganjanja. Mladina pod 18. leti sploh ne sme v cerkev, sicer so starši kaznovani zaradi »zapeljave v zablodo«. Duhovniki nimajo volje pravice in ne smejo obiskovati druge naselbine razen svojega stalnega bivališča. A služba božja je edina tolažba, zaradi tega so bili vsi zelo razburjeni, ko se je govorilo, da bodo zaprte »nezadostno obiskovane« ali sploh vse cerkve...

Kmetje imajo težko življenje. Pred revolucijo so imeli v tem rodovitnem okraju premožnejši gospodarji do 60 in manjši do 30 ha polja. Po prevratu so sovjeti razlastili vsa zemljišča in so dobili vsi kmetje enako po 18 ha. Preostalo kmetisko polje skupno z zaplenjenimi graščinskimi zemljišči (od katerih niso ničesar dobili kmetje!) obdeluje država sama. To so tako zvane »kolektivne pristave«, »proletarske tvornice žita« in slično. Večkrat so se slabo obnesle in začetkom Neka je pričela vnovič država dajati v najem pašnike in polje. Posamezni kmetje so se okoristili s tem in zopet obdelujejo po 60—70 ha. A takih kmetov ni dosti. Ljudje se bojijo zaposliti hlapce, ker s tem postanejo buržuji in izgubijo vse pravice. Se za enkratno pomoč pri pospravljanju letine je potrebno uradno dovoljenje. Zdaj se je Nep končal in zopet hoče Stalin v državni režiji pridelovati potreben kruh.

Neznosni so davki, katere po navadi iztirjujejo tujci, avstrijski, nemški in ogrski komunisti, nekdanji vojni ujetniki ali novi politični begunci. Pred vsem so primorani kmetje kupovati obveznice industrijskega posojila, ki Stalinu omogoča gospodarske reforme. Plačajo v gotovini po 10 do 500 in celo 1000 rubljev. Če nimajo denarja, jim prodajo na dražbi živino in premičnine. Razen izdatnega »gospodarskega enotnega davka« plačajo tudi »prostovoljne prispevke« v isti višini. Slednji so namenjeni za ceste, šole, knjižnice, bolnice, a dejansko se tudi pošljejo v vladno blagajno. Vse žito in pridelke morajo prodajati kmetje vladnim nakupovalcem in dobijo za en pud pšenice po 1 do 1.20 rublja. Pomladi, ko nimajo ničesar za jesti, kupujejo isto žito po 5 do 6 rubljev za pud, a pod roko se navijajo cene od 8 do 13 rub. Razen drugih manjših je posebno nadležen davek v žitu za »državna skladišča«. To žito se razdeli ob setvi revnim ljudem, ki nimajo lastnega semenskega žita. Dejansko ga večkrat pojedo in ostanejo pri starem. Ko je odredila lanskega majnika vlada, da mora nasejati sleheren kmet določeno število ha — se je pričelo rovarjenje.

Kmetje niso marali sejati in so skrivali semensko žito, »češ, saj bo itak vse zaplenjeno«. Tedaj je prišel v našo vas (kakor povsod) pooblaščenec Politične uprave, in mu je moral vaški svetj označiti »škodljivce«, ki ovirajo načrte. Lahko se misli, koliko osebnih računov in nevoščljivosti nastane na ta način. Naposled so se določili štiri škodljive rodbe. Dobile so 24 ur časa za izselitev. Videl sem, kako so jim napregli konje in jih zapodili iz vasi. Neko bolno žensko so prinesli in vrgli na voz. Prognanci, ki doma pustijo vse premoženje, so obsojeni na ciganjenje in lakoto. Nihče od njih se ni več vrnil domov. Zato se je drug dan pričela setev in je dosegel pooblaščenec Politične uprave »stodstotno rešitev naloge«, kar je hotel.

Naši nemški kolonisti so že dolgo hrepeneli po Kanadi. Izkazati so se morali s potrdili o politični zanesljivosti in plačanih davkih. Novembra leta 1928, so vložili prošnje in šele avgusta 1929 je prišlo dovoljenje za 50 ljudi. To poročilo je švignilo kakor na perotih križem vse Rusije. Iz Sibirije, Ukrajine, od Volge in Kaspijskega jezera, iz Kavkaza in Krima se je zbralo v okolici Moskve nad 14000 ljudi, ki v nepopisni bedi čakajo na potno dovoljenje. Vojaštvo jih je ponovno razpodelo. V našem taborišču so se odigrali nepopisno žalostni prizori pri ločitvi sorodnikov in družinskih članov od onih srečnejših, ki so smeli v inozemstvo. Najbolj žalostna je bila usoda 40 pooblaščenec ruskih kmetov Saratovske gubernije, ki so hoteli slediti svojim nemškim sosedom. V Moskvi so baje ustrelili šestorico izmed njih. Tudi v Hamburg dosepele nemške družine še vedno čakajo na potno dovoljenje iz Amerike. V Kanadi menda nimajo posebno radi menonite, ki ne marajo služiti pri vojakih in pošiljati deco v vladne šole. Morebiti jim je to povzročilo težave tudi pod sovjeti?

Ruska nadmoč v Črnem morju

Carigrad, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne so pristaniške baterije nenadoma oddale več pozdravnih strelcev. Prebivalstvo je bilo v prvem hipu osupnjeno, potem pa je zvedelo, da je pozdrav veljal dvema ruskima bojnim ladjama, ki sta prihajali iz Dardanel in katerih prihod se je prikrival. Ladji sta potem takoj nadaljevali pot v Črno morje. Bili sta to naddreadnought »Pariška komuna« in križarka »Prolinterna«. Ladji sta se peljali skozi Dardanele, ne da bi obvestili komisijo za morske ožine v Carigradu. Rusija namreč komisije ni priznala. Sicer pa bi komisija prevoza ne mogla dovoliti, ker pomeni prisotnost teh dveh bojnih ladij v Črnem morju rusko nadmoč. Ladji sta bili nazadnje v Neaplju. Komisija za morske ožine bo gotovo protestirala proti temu prevozu, kakor je pred več meseci protestirala proti poletu italijanskih letal v Sebastopol. Vprašanje je, ali bo Anglija trpela premaknitev ravnotežja v Črnem

morju na korist Rusije. Turčija je s tem očitno zadovoljna. Prihod ruskih ladij se je dogovoril v Angori s Karahanom.

Poskus turško-angleškega zblizanja je končno veljavno propadel, odkar je Anglija za svojo finančno pomoč stavila take pogoje, ki po turskem naziranju niso združljivi z neodvisnostjo Turčije. Zopetno zblizanje med Turčijo in Rusijo je brez dvoma rezultat nerazpoloženja proti Angliji, ki ga je Rusija spretno izrabila. Govori se, da je Rusija obljubila svojo pomoč pri ustanovitvi turške državne banke. Simpton novega razpoloženja Turčije je včerajšnji uvodni članek v oficioznem listu »Milljet«, ki smatra za možno, da bo Turčija v kratkem primorana k ustavitvi plačevanja dolgov, dogovorjenega v tako zvani kuponski pogodbi. Današnji prevoz ruskih ladij v Črno morje je okrepil vtis, da obstoja proti Londonu in Parizu naperjena antanta Rim—Angora—Moskva.

Ameriški delegati dospeli v London

V ponedeljek se od oči dnevi red o idonske konference — Razpoloženje delegatov optimistično

London, 17. jan. AA. Priprave za otvoritev pomorske razorožitvene konference, ki bo prihodnji terek, so v polnem teku. Davi so prispeli v Plymouth ameriški odposlanci za pomorsko razorožitveno konferenco: ameriški državni tajnik Stimson, mornariški tajnik Adams, ameriški poslanik v Mehiki Morrov in senatorja Robinson in Reed. Ameriške delegat je pozdravil ameriški poslanik v Londonu Dawes, ki je istotako eden izmed ameriških delegatov na pomorski razorožitveni konferenci. Pri sprejemu so bili tudi plymouthski župan in druge odlične osebnosti. Preden so stopili ameriški delegati v vlak, je imel ameriški državni tajnik Stimson kratek pozdravni govor, v katerem je naglasil, da je prišla ameriška delegacija na londonsko razorožitveno konferenco z velikim upanjem in trdnjo voljo, da pripomore po svojih najboljših močeh pomorski razorožitveni konferenci do popolnega uspeha. Vsi ameriški delegati so izrazili veliko veselje nad dejstvom, da je angleški kralj popojnoma ozdravel in da bo osebno otvoril otvoritveno sejo pomorske razorožitvene konference. Ameriško delegacijo spremlja okrog 100 strokovnjakov in strojepiscev. Kakor računajo, se bo zbralo o priliki zasedanja pomorske razorožitvene konference vstevši časnike v Londonu več ko 1000 oseb, ki bodo prispele iz najrazličnejših delov sveta.

Člani italijanske delegacije prispejo danes in jutri, francoski delegati pa deloma danes in deloma v nedeljo. V ponedeljek bodo zbrane v Londonu delegacije vseh držav, ki se udeležijo razorožitvene konference. V ponedeljek popoldne se sestanejo vodje delegacij v angleškem zunanjem ministrstvu, kjer bodo sklepali o dnevnem redu konference in o drugih preliminarjih zadevah. V terek bo plenarna seja konference. Govore bodo razširile vse angleške brezžične postaje vstevši brezžično postajo imperija in sicer na valu 5 sw. Angleške brezžične postaje bodo zvezane z brezžičnimi postajami 12 držav. Za angleškim kraljem bo govoril ministrski predsednik MacDonald, na to ameriški državni tajnik Stimson in potem po abecednem redu glavni delegati drugih držav.

London, 17. jan. AA. Predlog angleške vlade naj se podaljša uporabna doba oklopnice in nadomeste zastarele ladje s tipi ladij manjšega obsega in manjšega topništva je vzbudil v vseh angleških krogih splošno odobravanje. Slične predloge je stavila že na prejšnji konferenci v Zenevi bivša konservativna vlada in so bili sprejeti od vseh udeležencev konference z veliko simpatijo. Lord Bridgeman je tedaj izračunal, da bi Anglija prihranila v dobi obnove oklopnice okrog 50 milijonov funtov sterlingov, če bi se uporabna doba te vrste vojnih ladij

podaljšala, kakor je predlagala Anglija. Angleška vlada bo vse storila, da ne bo ovirala sporazuma na pomorski razorožitveni konferenci in se vzdržala vseh predlogov, ki bi mogla ogroziti srečen potek konference. Je pa kljub temu mnenja, da je vprašanje omejitve gradnje velikih oklopnice že toliko dozorelo, da se bo o tem vprašanju lahko razpravljalo na konferenci, ne da bi iz tega nastale nevarne komplikacije.

Francoska delegacija

Pariz, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Francoska delegacija za londonsko pomorsko konferenco bo šla skupno s strokovnjaki okoli 80 oseb. Tardieu se v soboto zvečer odpelje iz Haaga naravnost v London, Briand in predsednik mornariškega odbora v poslanski zbornici Darrieu se odpeljeta v soboto popoldne, mornariški minister Leygues in njegov štab šele v nedeljo dopoldne, kolenjalni minister Pietri v nedeljo popoldne, strokovnjaki pa v nedeljo zvečer.

Ameriški komentarij

Newyork, 17. jan. AA. »Newyork Times« smatra, da bosta s sporazumom v Haagu zadovoljni obe stranki. Francija je moralno pridobila s tem, da se je odpovedala dosedanjim pravicam biti sodnik v lastni zadevi. Nemčiji pa je zajamčeno zagotovilo, da se ji ne bo treba bati kršitev svoje suverenitete. »Newyork World« veli, da je sporazum dober že zato in da ga bo moči sprejeti, ker se bo mogla Francija vsedkar sklicevati na mirovne pogodbe in na ostale sporazume ter pritožiti na nepristransko mednarodno razsodišče, če bi Nemčija skušala kršiti svoje obveze.

Japonci za angleški predlog

Tokio, 17. januarja. AA. Glavno japonsko uradno glasilo izjavlja, da je Japonska naklonjena angleškemu predlogu, naj se ustavi gradnja novih oklopnice do leta 1936. Če bo ameriško in angleško javno mnenje odobrilo odpravo oklopnice, bo japonski narod drage volje sledil temu vzgledu.

Italijani prot francosko-jugosl. priateljstvu

Pariz, 17. jan. AA. Nekateri francoski listi javljajo, da je zahtevala Italija, naj se Francija odpove francosko-jugoslovanski prijateljski pogodbi, ako želi sporazum z Italijo v sredozemskem vprašanju. Ta zahteva Italije je zbudila v francoskih političnih krogih veliko presenečenje. Davi je potoval italijanski zunanji minister Grandi preko Pariza v London, kjer se sestane v najkrajšem času z angleškimi, japonskimi in ameriški delegati.

Avstrija bo zvišala carino na žito

Dunaj, 7. jan. (Tel. »Slov.«) Krščanski socialni listi doznajajo s posebne strani, da je sekciji svetnik Müller že začel pogajanja z zastopniki Jugoslavije in Romunije radi zvišanja avstrijskih žitnih carin. Pogajanja sicer še niso zaključena, gotovo pa bodo dovedla do tega, da bo avstrijska vlada že v najbliž-

jem času predložila parlamentu carinsko novo. Ko se vrne zvezni kancler iz Haaga, se bo vlada lotila velikega agrarnega programa, ki so ga sestavile kmetijske organizacije. Poroča se, da delajo agrarci na to, da bi se uvedel sistem uvoznih listkov za mleko, mlečne izdelke in konje.

Nemirna rudarska stavka v Avstraliji

Sydney, 17. januarja. AA. V Avstraliji trajajo še vedno veliki nemiri v rudniških podjetjih. Ministrski predsednik Bavin je izjavil, da so rudarji pod komunističnim vplivom in da pripravljajo in organizirajo vedno nove spopade. Rudarska stavka v Avstraliji se je razvila v pravcato meštansko vojno. V vsej Avstraliji vlada tak terorizem, kakor ga ne pomni zgodovina te dežele. Končno je izjavil Bavin, da bo avstralska vlada organizirala posebne vojaške oddelke, ki bodo podpirali policijo, ker se je le-ta izkazala preslabo, da bi udušila čedalje večjo anarhijo, ki grozi Avstraliji.

Italija vztraja na pariteti s Francijo

Pariz, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Italijanski zunanji minister Grandi je na potu v London dal v vlak nekaterim časnikarjem izjavo, ki popolnoma jasno dokazuje, da je zadnji diplomatski zajtrk med njim in Briandom ostal popolnoma brezuspešen. Grandi je poudarjal na najodločnejši način, da bo Italija na londonski konferenci vztrajala pri svoji zahtevi glede popolne enakopravnosti s Francijo v Sredozemskem morju. O predlogu Brianda, da bi se sklenila sredozemska antanta, se seveda lahko razpravlja, toda tak pakt ni za Italijo noben vzrok, da bi opustila svojo zahtevo po pariteti brodovja.

Proces proti ruskim monarhistom

Moskva, 17. jan. AA. Danes se je pričel v Leningradu proces proti skupini monarhistov in bivših carskih častnikov, ki so obtoženi, da so se bavili z vohunstvom in razpečevali v sovjetski Rusiji potvorne červonce, ki so jih dobivali iz inozemstva. To organizacijo je vodil neki Schiller, eden najožjih so-trudnikov generala Glasenapa, ki je vodja monarhistične organizacije v Gdanskem. Schiller je večkrat prišel v Rusijo, kjer je skušal organizirati protirevolucionarne organizacije in zbiral poročila v vohunske svrhe. Cervonci, ki jih je tihotapil Schiller v Rusijo, so popolnoma identični s červenci, ki so bili potvorenjeni v Berlinu od Gruzincev.

Ital. emigranti niso pripravljali atentatov

Pariz, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Italijanski emigranti Tarchiani, Cianca in Sardelli so včeraj pri prvem zaslišanju pred preiskovalnim sodnikom odločno protestirali proti sumu, da so nameravali bombni komplot ali sploh kako drugo zaroto. Cianca je izjavil, da mu je razstreljivo, ki se je našlo v njegovem stanovanju, prinesel v hišo neki prijatelj, katerega imena noče povedati. Tarchiano in Sardelli pa o tem nista nič vedela. Tarchiani pa je priznal, da je imel motorni čoln, s katerim je hotel rešiti nekatere prijatelje z Liparskih otokov.

Zbor upnikov Hrv. selj. zadružne banke

Zagreb, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršil zbor upnikov Hrvatske seljačke zadružne banke, za katerega je vladalo izredno zanimanje radi alarmantnega pisanja dela zagrebskega tiska o poslovanju in delu te banke. Na zbor je prišlo veliko število vlagalcev, ki so prijavili svoje zahteve do HSZB. Del vlagateljev je pod vplivom alarmantnih vesti zahteval, da se aretira celotna uprava in da se konfiscira cela njena imovina. Opozorjeni so bili, da se smejo vložiti take zahteve pri državnem tožilstvu le, ako bi se dckazalo, da je uprava delala protizakonito, kar se deslej tekom preiskave ni moglo ugotoviti.

Na današnjem zboru je bilo odpravljenih 293 upnikov iz prvega in drugega razreda. Priznane niso bile zahteve 13 upnikov, med katerimi se nahaja tudi Milan Prpić, ki zahteva skoraj pol milijuna dinarjev. Po sedanjem stanju izgleda, da bo poravnano preko 80% zahtev.

Predznosti londonskih banditov

London, 17. jan. AA. Predznost banditov, ki izvršujejo svoja zločina z avtomobili, ne pozna več meja. Danes so si dovolili novo krvavo šalo z mobilno brigado londonske policije. Banditi so se iznenada pojavili v prostorih velikega in splošno znanega londonskega magazina. V naglici so med drugim vrgli na svoj avto tudi predvajalno damo, ki si je pravkar nadela prekrasen in dragocen plašč iz hermelina. Policija je začela zasledovati bandite s silno močno limuzino. Ko se je približala banditom na 20 m, so le-ti iznenada vrgli predvajalno damo na tla. Ker policisti niso mogli tako naglo ustaviti avtomobila, so povozili nesrečno damo.

Madarske zas'rupl'evalke pred sodiščem

Bud'mpešta, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Pri sodišču v Szolnoku se sedaj nadaljuje razprava proti dvema posestnicama Mariji Kardos in Julijani Földvary radi zastrupljanja. Današnji obtoženki spadata med najbogatejše in najlepše ženske v svojem kraju in nista ne-pisnjeni, temveč sta končali meštansko šolo. Obtoženki Kardos se očita, da je zastrupila svojega moža in svojega sina in da je poskušala zastrupiti moža svoje prijateljice Karola Földvaryja. Julijani Földvary pa se očita, da je zastrupila svojega mater, svojega moža in svojega priležnika Ladislava Totha. Kardos je prvotno tajila, danes pa je priznala, da je zastrupila moža in sina. Strup ji je dala babica Fazekas, ki je iz strahu pred kaznijo izvršila samoumor. Földvary pa taji, vendar pa se je zapletla v protislovja. Razprava bo trajala najbrže do jutri zvečer.

Razne vesti

Rio de Janeiro, 17. jan. AA. Po še ne porjenih vesteh iz Sao Luis de Caceres v državi Matto Grosso so razbojniki ubili francoskega raziskovalca Georgesca Olliverja v bližini mesta Villabela. Po izvršenem zločinu so tolovaji pobegnili v Bolivijo.

Atene, 17. jan. (Tel. »Slov.«) Angleško letalo, ki je prišlo iz Neaplja, je včeraj popoldne v okolici mesta Amphise padlo na tla. Pilot je lahko ranjen, motor pa poškodovan.

Jeruzalem, 17. jan. (Tel. »Slov.«) V Telavivu je izbruhnila generalna stavka, ker je mesto že 23 dni brez mesa. Vlada je po zadnjih nemirih prepovedala porabo provizorične klavnice, mesarji pa so se branili, uporabljati klavnico v arabskem sosednem mestu Jafi.

London, 17. jan. AA. Velezrakoplov R 100 je dosegel na svojem poizkusnem poletu 81 in pol milj hitrosti na uro. Letel je nepretrgoma trinajst ur in pol.

Pariz, 17. januarja. (AA) Iz Madrida je prispela vest, da se je v Almadenu zastru 10 60 oseb zaradi uživanja pokvarjenih klobas. Šest oseb je že preminulo, ostale so v življenjski nevarnosti.